

ФРАЗЕОТВІРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОМЕНІВ ПІВЕНЬ, КОГУТ

PHASE-FORMING POTENTIAL OF NOMENS PIVEN, KOHUT

Коваленко Н.Д.,

orcid.org/0000-0002-7810-1982

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Пізнання дійсності завдяки абстрактному мисленню людини може вербалізуватися у фразеологічних одиницях, які вирізняються особливими характеристиками: різноманіття значеннєвих мотивацій, образність, єдність форми і змісту, варіативність та інших. У діалектному мовленні фразеологізми функціонують у конкретному тексті та щоразу набувають іншої актуальності, акцентуючи увагу на смислових відтінках; більшість фразеологізмів, які мають імена-зооніми, побудовані за структурою порівняння.

У статті досліджено особливості вживання та просторове поширення фразеологічних одиниць із компонентами *півень*, *когут* на матеріалі діалектних словників української мови, записів польових експедицій.

Рівень близькості співжиття людини і домашніх тварин, їхні ознаки і поведінка, територіальні особливості господарювання (особливо територія поширення тварин) впливають на частотність вживання назв у складі фразем та варіації їх конотативного значення. Визначено, що в говірковому мовленні, антропологічному за характеристиками, мовець є виразником етнічної свідомості, колективних знань, а індивідуальність може реалізуватися засобами фразеології зі спектром відчуттів, експресії, емоцій, особистого досвіду, ставлення до чогось або когось тощо.

Фразеологічні одиниці з орнітонімом *півень* (*когут*) деталізують, уточнюють семантичні відтінки чи акценти повідомлення, характеризують людину, економічно і точно передають інформацію крізь призму емоцій, концентрують головну думку. У свідомості реципієнтів існує певна шкала вияву ознаки, яка залежить від оцінки – негативної або позитивної. Завдяки фразеологізмам мовці можуть вербалізувати спектр відчуттів, експресії, емоцій, ставлення до чогось або когось тощо.

Досліджено, що використання орнітоніма *півень* (*когут*) як компонента фраземи вмотивоване народним стереотипним уявленням про цього птаха. Орнітонім разом з іншими компонентами формує цілісність, яка, переосмислюючись, створює наочно-чуттєве уявлення про зовнішність людини, її розумові здібності, риси характеру; поведінку; вчинки (битися, підпалити). Зафіксовано також мовне вираження розуміння людьми моделі часу як поступального і водночас циклічного процесу через фразеологізми на позначення понять «рано», «дуже рано», «пізно», «дуже пізно» та інших.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, діалектне мовлення, говір, семантика, орнітонім, півень.

Perception of reality through abstract thinking of a person can be verbalized in phraseological units that have special characteristics: a variety of meaningful motivations, figurativeness, unity of form and content, variability, etc. In dialectal speech, phraseologisms function in a specific text and each time they acquire a different relevance, focusing on semantic nuances; most phraseologisms, having zoonym names, are constructed by comparison structure.

In the article the peculiarities of usage and spatial distribution of phraseological units with components of *piven*, *kohut* (rooster) on material of dialect dictionaries of Ukrainian language, records of field expeditions are researched.

The level of closeness of co-existence of humans and pets, their characteristics and behavior, territorial features of management (especially the area of animals spreading) affect the frequency of names usage in the phrases and variations of their connotative meaning. It is determined that in dialectal speech, anthropological by characteristics, the speaker is an expresser of ethnic consciousness, collective knowledge, and individuality can be realized by means of phraseology with a spectrum of feelings, expression, emotions, personal experience, attitude towards something or someone, etc.

Phraseological units with ornithonym *piven* (*kohut*) detail, refine semantic nuances or accents of message, characterize a person, economically and accurately convey information through the prism of emotions, concentrate the main thought. In the perception of the recipients, there is a certain scale of expression of the feature, which still depends on the evaluation – negative or positive. Through phraseologisms, speakers can verbalize a range of feelings, expressions, emotions, attitudes toward something or someone, etc. It has been researched that the use of the ornithonym *piven* (*kohut*) as a component of the phrase is motivated by the people's stereotypical imagination about this particular bird.

The ornithonym, together with other components, forms a single integrity, which, after reconsidering, creates visual and sensual perception of the human's appearance, mental abilities, and character features; behavior; actions (to fight, to set fire). There is also a linguistic expression of people's understanding of the time model as a progressive and at the same time cyclical process through phraseologisms to refer to the concepts of "early", "very early", "late", "very late" and others.

Key words: phraseological unit, dialectal speech, dialect, semantics, ornithonym, rooster.

Постановка проблеми. У фразеологічній системі кожної мови особливе місце посідають фразеологізми з компонентами на позначення тварин, комах, птахів – усього живого світу, що оточує

людину від найдавніших часів. Спостереження за зовнішнім виглядом, життям і поведінкою тварин, особливо свійських, метафорично реалізуються у сталих народних виразах, в основі яких – порів-

няння світу тварин і людей. Пізнання дійсності завдяки абстрактному мисленню реалізується у фразеологізмах, які мають особливі значеннєві мотивації, образність, єдність форми і змісту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вживання зоонімів у складі фразеологічних одиниць неодноразово було предметом наукових досліджень. Зокрема, в українському мовознавстві цій проблемі присвячено наукові праці І.О. Голубовської [3], О.П. Левченко [6], О.І. Панченко [9], І.А. Салати [11], Д.В. Ужченка [13] та інших. Однак поза увагою науковців залишилося дослідження семантичних особливостей і поширення фразеологізмів із компонентом-зоонімом за матеріалами діалектного мовлення.

Фразеологічне значення – це складне явище і його не розглядають як власне суму його складових частин, а акцентують на цілісності семантики [1, с. 38; 2, с. 60; 5, с. 310; 12, с. 21]. Йдеться про так звану фразеологічну монолітність, образність, «двопланове зображення, основою якого є вираження одного предмета через інший» [4, с. 130]. Семантичну структуру фразеологічного значення можна уявити як мікросистему, всі елементи якої тісно пов'язані та взаємодіють між собою. Складність організації фразеологізмів можна спостерігати і на прикладі таких, що мають компоненти-орнітоніми.

В.Д. Ужченко та Д.В. Ужченко зауважують на належності зоофразеологізмів до таких видів: 1) відкриті, максимально експліковані; 2) дещо завуальовані, напівекспліцитні; 3) зовсім закриті, імпліковані для мовця [12, с. 352]. Отже, одні фраземи можуть мати компоненти-назви тварин, а інші – лише натякати на належність до тваринного світу.

Постановка завдання. У діалектному мовленні фразеологізми функціонують у конкретному тексті та щоразу набувають іншої актуальності, акцентуючи увагу на смислових відтінках; більшість фразеологізмів, що мають імена-орнітоніми, побудовані за структурою порівняння. Мета цієї статті – дослідити вживання номенів *півень*, *когут* у складі фразем діалектного мовлення на рівні семантики, мотивацій та ареального поширення.

Виклад основного матеріалу. *Півень* у картині світу українців – це чарівний птах Сонця, передусім синонім світла, про прихід якого він сповіщає; сильний, часом непереможний птах; символ господарства; допомагає людині проти злої сили, особливо опівночі [Жайворонок, с. 451–452], а тому прогнозованим є активне вживання назви *півень* чи діалектних варіантів (*когут*, *когут*, *кугут* та інших) у народних фразеологізмах, пареміях, повір'ях, табу.

Предметна спрямованість зовнішнього вигляду *півня* може узагальнюватися і характеризувати зовнішній вигляд чоловіка чи хлопця, наприклад виснаження чи худорлявості: у західнополіських говірках – *йак п'івен' калхозний 'худий і малий хтось'* [Аркушин, с. 113]; лемківських – *ма́ти свáлы (сі́ду) як же́на́тый ворóбель (ко́гут)* [Вархол, с. 67]; центрально-лобужанських – *півень інкубаторський 'худий, виснажений чоловік, хлопець'* (Шо од його д'ітей ждат' – в'ін же п'івин' інкубаторс'кий, аж хитайці'а [Сагаровський, с. 141]; *як колхозний півень 'про когось малого, худого, виснаженого'* (Ус'і однокласники упитан'і, здоров'і, а наш – йак колхозний п'івин') [Сагаровський, с. 141]; виявлено й інше значення такого самого фразеологізму у волинських говірках: *як півень з інкубатора 'дуже голосно'* [Кірілкова, с. 121].

Гумористичне забарвлення контексту порівняння полягає в характеристиці особливостей колишнього колгоспного господарювання, коли худоба й птиця були голодними, недоглянутими, на протигагу домашньому. Чисельність компаративних одиниць із компонентом-орнітонімом підтверджують і матеріали лінгвістичного атласу Закарпатської області: *коконіш*, *йак ко'гут* [Дзензелівський, к. 402]; *нат'а́г шійу, ги ко'гут* [Дзензелівський, к. 402].

Експресивність фразем на позначення розумових здібностей людини зумовлює конотативна модальність, яку породжує образність, наприклад у гуцульських говірках: *ма́ти ку́гута ў голо'в'і; ў голо'в'і ку́гута ку́ку'р'ікайут 'дуже дурний'* [8, с. 96].

Досліджуваний компонент може бути смисловим центром фразеологізмів на позначення поведінки людини: у західнополіських говірках 'кричати' – *ре'не'ту'вати йак ко'гут* [Коваленко, с. 167]; у середньополіських 'метушитися' – *бігати півнем по вишках* [ФСГЖ, с. 134]; закарпатських – *ска́че, йак молодый ку'гут* [Дзензелівський, к. 402]; центральнолобужанських 'поводитися агресивно, провокувати сварку, бійку' – *півником наскакувать* [Сагаровський, с. 141]; середньонадніпряньських 'присікуватися' – *півником наскакувать* [Чабаненко, с. 104]. Символіка номена *півень* зрозуміла для носіїв мови і пов'язана з криком, сваркою, наприклад у середньополіських говірках *кидати півня в хату* – 'сваритися' [ФСГЖ, с. 134].

Влучною і дотепною, а подекуди й лаконічною в мовленні може бути характеристика пихатої, сердитої, незадоволеної людини: *як (ек) (ніби, мов) когут (трюхан – індик), зі сл. скакати, битися та іншими 'про запальний характер людини'* [ФПЧ, с. 241]; *спірівсі, як когут*

‘виявляти незадоволення, сердитися’ [Коваленко, с. 167]; як *когут* ‘сердитися, злитися’; як *когут на гною* ‘зверхньо поводитися’ [Ступінська, с. 120]; *розкокошыти са як когут* ‘розсердитися’, *розтігати са як когут на гною* ‘надуватися, бундючитися’ [Вархол, с. 67]; гуцульських – як *кугут накукуїдже“ний* ‘про набундючену, зверхню людину’ [7, с. 186]; середньополіських – *ходити півнем* ‘пихата людина’ [ФСГЖ, с. 135]; західнополіських – *задер хвуста йак п’івен’* ‘про хвалькувату людину’ [Мацюк, с. 214]. Експресивність у цих прикладах досягається завдяки дієсловам – діалектним, часто незрозумілим, оцінним.

Войовничий характер цього домашнього птаха, своєрідного господаря обійстя, закріплено у фраземах, значення яких може бути більш загальним або конкретизованим: у закарпатських говірках – *біу’тс’а, йак ко’гуты*’ [Дзендзелівський, к. 402]; лемківських – *стяті са як когуты* ‘запекло битися’ [Вархол, с. 67]; волинських – як *півні чубляться* ‘битися’ [Кірілкова, с. 121]. У фраземах лемківських говірок акцентовано на неможливості мирного існування двох півнів в одному дворі, що так само образно може переноситися на життя людини: як *два когуты на єднім дворі* ‘у постійних суперечках’ (*Рідни братя за каждую глупоту вадят ся меджы собом як два когуты на єднім дворі*) [Ступінська, с. 120]; як *два когуты на єднім дворі* ‘постійно сваритися’ [Вархол, с. 67].

У фразеологічному словнику української мови вираз *пустити червоного півня* подано зі значенням ‘підпалити що-небудь, викликати пожежу з метою помсти, розправи’, у середньополіських говірках зафіксовано цей фразеологізм із загальним значенням ‘підпалити’ [ФСГЖ, с. 135]. У говорах південно-західного наріччя у складі виразу вживають діалектизм *когут*, що відповідає даним Атласу української мови про поширення цього варіанту: *червоного когута пустити* ‘підпалити’ [ЛЛПЖ, с. 370]; у лемківських говірках – *пустити червеного когута* [Вархол, с. 67], наддністрянських – *пускати червоного когута* [10, с. 97]. Скорочена форма *пустити півня* у говірках Житомирщини може використовуватися з більшими семантичними можливостями: 1. Підпалити. 2. Фальшиво співати. 3. Образити [ФСГЖ, с. 134].

Одне з центральних місць за кількісними характеристиками у фразеосемантичному полі «Час» посідають фразеологізми семантичного ряду ‘ніколи’, різноманітні за мотивацією, внутрішньою формою та структурою. Мотиваційною основою більшості виразів є неможливість (нереальність) якоїсь дії. Серед моделей можна виокремити таку: «коли станеться неможлива подія

з тваринами». На рівні говіркового мовлення компонент *півень* (*когут*) теж вживається у структурі таких фразем: у західнополіських говірках – *йак п’ів’ін’ знисец’а* ‘ніколи’ [Аркушин, с. 113]; волинських – як *півень йіце знесе* [Кірілкова, с. 121]; центрально-східно-волинських – як *півень знесеться* [Сагаровський, с. 141]; як *півень [йак п’івин’] закудкудаче, заквокче* (Тод’і вийду за тебе, йак п’івин’ закудкудаче); як *півень подоїтьса* (Розбагатійім, йак п’івин’ подойці’а) [Сагаровський, с. 141]. Отже, в основі образності – неможливість півня мати ознаки курки або іншої тварини, що взагалі не може бути зіставним.

Мовне вираження моделі часу як поступального і водночас циклічного процесу спостерігаємо на рівні фразеологічних одиниць, які є часто вживаними у фольклорних жанрах, українській художній літературі, діалектному мовленні. За словником символів української культури, лінійний час (вечірній і нічний) традиційно розрізняли за співом півнів: *перші півні* – приблизно о десятій годині вечора (проганяють злих духів), *другі півні* – опівночі (проганяють мерців); *треті півні* – о другій годині ночі (проганяють відьом) [Жайворонок, с. 452].

У словниках сучасних українських говірок фіксується часткова зміна значень фразем – від вказівки на конкретний час до неозначеного. В окремих випадках збігається розуміння «триетапності» вечірньо-нічного часу, наприклад у середньополіських говірках: *треті півні співають* ‘друга половина ночі’ [ФСГЖ, с. 135]; але більшість фразем побутують з узагальненим значенням: *після третіх півнів* ‘на світанку’ [ФСУМ, с. 626]; у середньополіських – *до третіх півнів* ‘до ранку’; *поки треті півні заспівають* ‘довго очікувати’ [ФСГЖ, с. 134]; *треті півні* ‘світанок’ [ФСГЖ, с. 135]; у гуцульських – *єк треті когуты піють* ‘дуже рано’; *т’рету анга’р’йіу* (з лат. *angaria* – пісня) *кугу’ти в’ім’п’йіуали* [8, с. 157].

Багато фразем транслюють колективні знання про те, що вранці півні своїм співом першими вітають схід Сонця, а тому *перші півні* – образ світанку, ранньої пори, наприклад: у середньополіських говірках – *до перших півнів, з першими півнями* ‘дуже рано’ [ФСГЖ, с. 134]; *почути перших півнів* ‘рано вставати’ [ФСГЖ, с. 134]; як *когуты запілі* ‘вдосвіта’ [Ступінська, с. 120]; *йек п’ерш’і ко’гуты* (*кури*) *п’йіут* [8, с. 157]; *ще півні не піють* ‘дуже рано’ [ФСГЖ, с. 135]; *йще когуты не шьпівали* ‘після півночі’ [Ступінська, с. 120]. Відповідно про людину, яка любить поспати, лемки кажуть: *Нескоро когут шьпіват кому* [Вархол, с. 67; Ступінська, с. 120].

Більшість фразеологічних словників різних говорів української мови подають вираз *індик думав-думав, та й у суп понав* із різними варіантами компонентів (*суп, зупа, борц*) на позначення нерішучості у прийнятті рішень, що має негативні наслідки. У середньонаддніпрянських говірках замість компонента *індик* можуть вживати і *когут*, наприклад: *когут (також) думав і здох / в борц попаў / і вдавивсі / і постарів та здох* [10, с. 58]; у середньополіських – *півень думав-думав і в борц понав* [ФСГЖ, с. 134], так говорять тому, хто надто довго розмірковує, філософствує. Хоч *півень* чи *індик* не вирізняються якимось мисленневими здібностями, вчені мотивують семантику виразу тим, що *півень* часто надувається і мовчки сидить, ніби думає.

У свідомості реципієнтів існує певна шкала вияву ознаки, яка все ж залежить від оцінки – негативної або позитивної. Елементом, наприклад, такої градуйованої семантичної ознаки ‘дуже мало, трохи’ є гуцульська фразема з досліджуваним компонентом *ек когут з порога штрикне* [ГСЛ, с. 329].

Значення посилення семантики можуть мати компоненти *кльоє, довбе* у фразах із перебільшеною інформацією: у волинських говірках – *півень [в зад] кльонув* ‘спітало лихо, якого можна було уникнути, доклавши певних зусиль’ [Кірілкова, с. 120]; центральнослобожанських – *півень [п’івин’] нижче пупа кльоє [кл’уйє]*, *півень южніше пупа довбе* ‘крайня потреба, гранична необхідність’ [Сагаровський, с. 141], наддніпрянських – *півень нижче пупа кльонув* ‘кому-небудь якась халепа, щось трапилося неприємне’ [Чабаненко, с. 104].

Лише в лемківських говірках зафіксовано вирази зі значенням ‘відомо всім, кожен про це знає’: *юж когут про тото сьпіват* ‘відомо всім’ [Ступінська, с. 120]; *вже когуты про тутьо сьпівауть* [Вархол, с. 67], які розкривають широкий експресивний рівень вияву ознаки.

Висновки. Отже, у спілкуванні носій говірки завдяки фразеологізмам може вербалізувати спектр відчуттів, експресії, емоцій, ставлення до чогось або когось тощо. Визначено, що використання орнітоніма *півень (когут)* як компонента фразеологічних одиниць умотивоване народним стереотипним уявленням про цього птаха. Орнітонім з іншими компонентами формує цілісність, яка, переосмислюючись, створює наочно-чуттєве уявлення про людину: 1) зовнішність (худий, малий, виснажений чоловік чи хлопець); 2) розумові здібності (дуже дурний); 3) риси характеру (сварливість, пихатість, зверхність); 4) поведінку (зволікати, довго спати); 4) вчинки (битися, підпалити). Зафіксовано також мовне вираження розуміння людьми моделі часу як поступального і водночас циклічного процесу через фразеологізми, в основі яких – компонент *півень*, на позначення понять ‘рано’, ‘дуже рано’, ‘пізно’, ‘дуже пізно’.

Перспективою наступних наукових досліджень є простеження особливостей використання фразеологізмів із компонентом-орнітонімом у зв’язних діалектних текстах, словниках інших слов’янських мов із метою виявлення змін у значенні цих фразеологізмів, переосмислення символіки назв птахів у світогляді народів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Арсентьева Е.Ф. *Сопоставительный анализ фразеологических единиц*. Казань, 1989. 123 с.
2. Баран Я.А. *Фразеологія у системі мови*. Івано-Франківськ, 1997. 176 с.
3. Голубовська І.О. Метафорико-символічні іпостасі зоонімів у рамках фрагмента мовної картини світу «царство тварин» (на матеріалі української, російської, англійської та китайської мов). *Мовознавство*. 2003. № 6. С. 61–68.
4. Коралова А.А. Характер образности фразеологических единиц. *Сб. науч. трудов МГПИИЯ им. М. Тореца*. Москва, 1978. Вып. 131. С. 77–90.
5. Кунин А.В. *Английская фразеология: Теоретический курс*. Москва, 1970. 344 с.
6. Левченко О.П. (2001). Принципи зооцентризму у фразеотворенні. *Проблеми зіставної семантики* : зб. наук. ст. Київ, 2001. С. 206–209.
7. Лесюк М.П. *Мовний світ сучасного галицького села (Ковалівка Коломийського району)*. Івано-Франківськ, 2008. 328 с.
8. Олійник М.Я. *Фразеологія гуцульських говірок* : дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.01 Українська мова. Львів, 2002. 222 с.
9. Панченко О.І. Фразеологізми з компонентом-зоонімом в українській та англійській мовах. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. Серия «Филология. Социальные коммуникации». Симферополь, 2014. Т. 27 (66). № 1. Ч. 1. С. 111–114.
10. Романюк Н.В. *Фразеологія верхньонаддніпрянських говірок нижньої течії річки Бистриці* : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 Українська мова. Запоріжжя, 2002. 204 с.
11. Салата І.А. Особливості семантичного й прагматичного аспектів зооморфних фразеологізмів в англійській та українській мовах. *Філологічні студії*. 2010. Вип. 5. С. 57–64.

12. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. *Фразеологія сучасної української мови*. Київ, 2007.

13. Ужченко Д.В. Семантика українських зоофразеологізмів в етнокультурному висвітленні : автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.01 Українська мова. Харків, 2000. 18 с.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ:

Аркушин – Аркушин Г.Л. *Сказав, як два зв'язав. Народні вислови та загадки із Західного Полісся і західної частини Волині*. Люблін-Луцьк, 2003. 176 с.

Вархол – Вархол Н.Д., Івченко А.І. *Фразеологічний словник лемківських говірок Східної Словаччини*. Братіслава, 1990. 160 с.

ГСЛ – Гуцульські світи. Лексикон / Н. Хобзей, Т. Ястремська, О. Сімович, Г. Дідик-Меуш. Львів, 2013. 668 с.

Дзендзелівський – Дзендзелівський Й.О. *Лінгвістичний атлас українських народних говірок Закарпатської області УРСР* (Лексика). У 3-ох частинах. Ужгород, 1993. Ч. III.

Жайворонок – Жайворонок В.В. *Знаки української етнокультури : Словник-довідник*. Київ, 2006. 703 с.

Кірілкова – Кірілкова Н.В. *Словник волинської фразеології*. Острог-Рівне, 2013. 192 с.

Коваленко – Коваленко Н.Д. *Фразеологічний словник подільських і суміжних говірок*. Кам'янець-Подільський, 2019. 412 с.

ЛЛПЖ – *Лексикон львівський: поважно і на жарт*. Н. Хобзей, О. Сімович, Т. Ястремська, Г. Дідик-Меуш. Львів, 2009. 672 с.

Сагаровський – Сагаровський А.А. *Матеріали до фразеологічного словника Центральної Слобожанщини (Харківщини)*. Харків, 2015. 228 с.

Ступінська – Ступінська Г.Ф., Битківська Я.В. *Фразеологічний словник лемківських говірок*. Тернопіль, 2013. 464 с.

ФПЧ – *Фразеологізми та паремії Чернівецьчини* : матеріали до словника. Г. Кузь, Н. Руснак, М. Скаб, Л. Томусяк. Чернівці, 2017. 352 с.

ФСУМ – *Фразеологічний словник української мови: у 2-х кн.* / укл.: В.М. Білоноженко та ін. Київ, 1993. 980 с.

ФСГЖ – Доброльожа Г. *Фразеологічний словник говірок Житомирщини*. Житомир, 2010. 404 с.

Чабаненко – Чабаненко В.А. *Фразеологічний словник говірок Нижньої Наддніпрянщини*. Запоріжжя, 2001. 201 с.

УДК 81' 373.613'276.3-053.6

СЛЕНГ У МОВІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ЛЕКСЕМ ТЕМАТИЧНОЇ ГРУПИ «ЕМОЦІЇ, БАЖАННЯ, ПСИХІЧНІ СТАНИ»)

SLANG IN THE LANGUAGE OF MASS COMMUNICATION (ON THE EXAMPLE OF LEXEMES OF THEMATIC GROUP “EMOTIONS, FEELINGS, MENTAL CONDITIONS”)

Левченко Т.М.,

orcid.org/0000-0002-4275-7701

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри української лінгвістики і методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»*

У статті зазначено, що нові форми суспільних відносин найбільш позначаються на молоді – соціально активному шарі суспільства, мовна компетенція і мовна поведінка якого багато в чому визначають напрямок розвитку інших соціальних підсистем мови. Саме тому вивчення молодіжного сленгу є надзвичайно актуальним у сучасній лінгвістиці. З'ясовано, що молодіжний сленг – дуже мінлива підсистема мови, що характеризується відкритістю, ненормативним характером словника, а також є своєрідним показником рівня інтелектуального розвитку, інтересів, ціннісних орієнтирів і потреб молодого покоління.

Зафіксовано, що найчастіше у публіцистичних текстах натрапляємо на сленгові одиниці – назви байдужого/небайдужого ставлення до реальних подій чи явищ; благополуччя/неблагополуччя; позитивних і негативних емоцій, що були об'єднані в тематичну групу «Емоції, почуття, психічні стани». Охарактеризовано означену тематичну групу як складову молодіжного сленгу і способи її функціонування у структурі мовної дійсності. З'ясовано основні